

- c. *Informació fotogràfica i, si s'escau, gràfica*
- d. *Recull històric*
- e. *Estat de conservació*
- f. *Recull bibliogràfic i documental*

La fitxa de cada bé s'ha d'entendre també com un mecanisme de conservació de la memòria històrica, particularment d'aquells béns per als quals no s'estableixen mesures de protecció.

És important donar als béns alternatives de futur emplaçament. Pensem per exemple en els béns adossats a edificis que un dia es poden enderrocar.

Les dades obtingudes en els inventaris han de donar pas a una petita memòria que contextualitzi els elements, tregui les conclusions adients i sigui el punt de partida d'una proposta d'actuació.

A.5. PLA D'ESCULTURES I MONUMENTS

El Pla d'Escultures i Monuments consta de tres parts: un inventari dels monuments, una proposta d'intervenció a partir dels problemes que es desprenen de la catalogació i, finalment, una proposta global de noves adquisicions a partir de la configuració d'un mapa de llocs d'emplaçament.

Actualment les dues primeres parts del pla ja han estat realitzades i resta per completar la tercera. Per tal d'aclarir els objectius generals del pla i en el benentès que es pot consultar el material existent, a continuació es realitza una breu descripció dels objectius de cadascuna de les parts per centrar-nos en l'anàlisi del que haurà de ser la tercera part.

1. OBJECTIUS GENERALS I DESENVOLUPAMENT DEL PLA.

1. *El coneixement del patrimoni escultòric de la ciutat a partir de documentació històrica, visual i tècnica.*
2. *Una possible reconstrucció de la identitat de la ciutat a partir d'una anàlisi*

de la tipologia dels seus monuments, a qui són dedicats i qui han estat els patrocinadors.

3. *Una intervenció sistemàtica i ordenada al patrimoni de tal manera que quedi controlat l'inevitable procés de degradació que pateix tot monument a la via pública.*
4. *La formulació d'una primera proposta d'obres que es volen incloure al catàleg del patrimoni artístic de la ciutat que cal protegir.*
5. *La difusió dels coneixements obtinguts.*
6. *El disseny d'un pla global d'intervenció segons un programa periòdic a tres nivells:*

6.1. *Sobre el patrimoni:*

- *Conservació*
- *Restauració*
- *Enjardinament i il·luminació*
- *Revisió de l'emplaçament i de la tipologia quan calgui.*
- *Actualització de la documentació històrica i tècnica.*

6.2. *Una proposta de noves adquisicions que abraçaria tota la geografia de la ciutat segons el criteri següent:*

- *Entrades a la ciutat*
- *Grans vials perifèrics*
- *Vials i eixos interiors*
- *Llocs rellevants vinculats al patrimoni*
- *El centre històric*
- *Els parcs urbans*
- *Estacions i altres espais de singularitat social i arquitectònica que es vulguin potenciar.*

6.3. *L'edició d'una guia d'escultures i monuments que permeti el coneixement del patrimoni artístic de la ciutat i la seva història.*

L'inventari de monuments i escultures a la via pública es realitzà entre el novembre de 1991 i el març de 1992, després de comprovar la inexistència d'un catàleg del patrimoni escultòric.

L'inventari es va realitzar atenent els següents criteris bàsics:

1. Metodologia

- *Una fitxa tècnica de l'obra*
- *Un document visual: fotografia i diapositiva*
- *Reconstrucció de la seva història*
- *Recull bibliogràfic i/o de premsa*
- *Estat de conservació.*

A l'hora de comptabilitzar els monuments a la via pública es va plantejar la necessitat de fixar uns límits clars de treball:

- *No forma part de l'inventari, l'escultura funerària per considerar-la d'àmbit tancat i amb una identitat pròpia que requereix un tractament específic.*

S'indica la necessitat de fer aquesta anàlisi en un futur immediat.

- *No s'han comptabilitzat les escultures adossades a l'arquitectura, pel fet que estan mancades del caràcter propi de l'escultura - independentment de la seva qualitat-; esdevenen un element ornamental de l'edifici i és aquest el protagonista absolut i l'element integrador de totes les arts que aplega.*

S'indica la necessitat de fer aquesta anàlisi en un futur immediat.

- *Formen part del recull, les plaques commemoratives adossades als murs arquitectònics, pel fet que s'hi han col·locat posteriorment. En aquest sentit s'ha de considerar que conceptualment no formen part de l'edifici.*

D'altra banda, encara que les plaques no tenen la qualitat tridimensional pròpia de l'escultura, formen part del conjunt de monuments de la ciutat tot i que en un sentit commemoratiu i no pas ornamental.

2. Memòria

De l'anàlisi de les dades obtingudes de la fitxa tècnica i la història de cada monument, s'ha realitzat una contrastació de continguts que han permès la

classificació següent:

- *Relació cronològica dels monuments*
- *Relació d'autors*
- *Producció de les obres*
- *Tipologia dels monuments*
- *Relació entre el monument i el seu emplaçament*
- *Materials*
- *Estat de conservació*
- *Zones de distribució*
- *Fons de documentació*

L'anàlisi de les classificacions anteriors permet d'establir relacions entre els esdeveniments culturals i la vida política, econòmica i social de la ciutat.

2. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ AL PATRIMONI I NOVES ADQUISICIONS.

1. Valoració dels monuments

Per tal de conformar una proposta objectiva de valoració dels monuments catalogats, de la qual es desprendre el conjunt d'actuacions futures, s'han establert els següents elements a valorar:

- a. *Valor històric. Valora el monument en relació a la seva antiguitat, al renom històric de l'artista que l'ha construït i al seu valor documental.*
- b. *Valor artístic. El valor artístic es desprèn en situar l'obra i la seva resolució formal, en relació amb el context històric i artístic al qual pertany, com també de l'adequació del material.*
- c. *Valor tipològic. L'obra en relació a les diferents tipologies: monòlit, estàtua o bust sobre pedestal, ornamental o funcional.*

Es considera una tipologia específica l'escultura contemporània, entesa com a obra d'art tridimensional no lligada a la tradicional idea de monument o ornamentació, sinó a la idea de lloc.
- d. *Valor de context. Valora la relació entre el monument i el lloc d'emplaçament.*

- *Relació formal. Nivell de resolució formal del monument en relació al seu entorn arquitectònic, urbanístic o paisagístic.*
 - *Relació territorial. Lligams històrics o geogràfics amb el territori i/o lligams amb els esdeveniments socials del lloc.*
 - *Relació ornamental funcional. Vincula el monument i el seu emplaçament per la via de la funció: font, rellotge, mirador, etc.*
- e. *Valor històric en relació a la ciutat. Aquest punt té present la personalitat a qui s'ha dedicat el monument. (sabadellenc, català, universal). O bé, que commemora un esdeveniment històric (relacionat o no amb la ciutat), una idea o concepte de caràcter universal.*
- f. *Valor sentimental. Aquí no es valora el monument mateix (el seu valor artístic o tipològic) sinó el sentiment que el féu néixer o que ha guanyat amb el temps.*
- g. *Qualitat dels materials. Es valora la idoneïtat del material en relació a la tipologia escollida.*
- i. *Conservació. Es valora l'estat de conservació de l'obra.*

La valoració de cadascun dels punts assenyalats ha permès classificar les peces en la següent tipologia:

- *Obres que avui ja són considerades valors històrics que cal protegir i, per tant, que quedaran incloses al catàleg del patrimoni artístic de la ciutat.*
- *Obres que cal preservar, atès que manca la suficient perspectiva històrica que permeti considerar si han d'incloure o no en el catàleg d'obres a protegir, qüestió que caldrà resoldre quan es duguin a terme les futures revisions del catàleg.*
- *Obres susceptibles de revisió, modificació o substitució en futures intervencions urbanístiques.*
 - *Substitució. Es conserva el concepte que ha fet néixer l'obra i es canvia la resolució formal per la via d'un nou encàrrec.*
 - *Anul·lació. Es conserva la memòria del monument amb documentació*

visual i històrica i es desestima la necessitat de preservar-lo o substituir-lo.

- *Modificació.* Es conserva el concepte i la idea del monument tot i que es suggereixi una modificació de la resolució formal.
- *Canvi de lloc.* Es contempla la possibilitat de canviar l'enllaçament d'algun monument ja sigui per necessitats urbanístiques o arquitectòniques o bé per millorar-ne el rendiment formal i/o històric.

2. Proposta d'actuació global i periòdica

Es proposa d'actuar sobre el patrimoni segons els següents problemes detectats:

- *Adequació a l'entorn i manteniment*
- *Enjardinament adequat a les diferents zones de la ciutat, d'una banda, i al monument de l'altra.*
- *Problemes de basament o d'assentament*
- *Problemes d'il·luminació*
- *Problemes de contaminació visual*
- *Problemes de contaminació ambiental*
- *Problemes de restauració*

3. Noves adquisicions.

La tercera de les propostes de desenvolupament del pla es durà a terme a partir d'un mapa de nous emplaçaments que englobi tota la geografia de la ciutat.

Un altre nivell d'actuació serà el d'establir criteris objectius que permetin reconduir aquelles propostes que neixen de la iniciativa privada, tot emmarcant-les en criteris globals d'actuació.

Ambdues línies de treball es desplegaran a partir de la interrelació i el consens entre el departament d'Urbanisme i el departament de Cultura.

Els objectius bàsics en matèria de noves adquisicions són:

- a. *Elaboració d'un mapa general de possibles emplaçaments a partir de la lògica i la simbologia dels llocs.*

- b. *Establir una classificació dels emplaçaments proposats tot analitzant-ne les característiques topogràfiques, toponímiques, de creixement i límits de la ciutat, com també els possibles continguts simbòlics o emblemàtics.*
- c. *Fixar una primera ordenació de les intervencions a partir de la relació entre l'escultura i el seu emplaçament:*
 - *L'escala: humana/monumental*
 - *Singularitat/repetició*
 - *Tematització simbòlica o emblemàtica*
 - *Connexions d'itinerància visual*
 - *Connexions d'itinerància territorial*
 - *Relació amb l'entorn: urbanístic, arquitectònic, paisatgístic.*

Tots aquests criteris apriorístics seran dades que permetran fixar condicions d'encàrrec, d'autor i de finançament.

3. PROGRAMES I PROPOSTES D'ACTUACIÓ.

La tercera fase del Pla d'Escultures ha de resoldre's des de tres línies bàsiques d'actuació.

1. La normativa i la gestió

Per tal de garantir la funcionalitat i el dinamisme del Pla, com també la seva continuïtat i normalitat, caldria convertir el Pla d'Escultures en un plec de normatives i un programa d'orientacions.

Pel que fa al plec de normatives es tractaria de preveure els camins que permetrien obrir un espai conceptual i pressupostari per al Pla d'Escultures, aprovat pel Ple municipal.

A partir d'aquesta consolidació, establir un programa de gestió que actuaria a tres nivells simultanis:

1.1. Actuacions respecte del patrimoni actual.

Les actuacions respecte del patrimoni actual s'emmarquen en el conjunt de problemes detectats a partir de l'inventari. Seria, doncs,

a partir de la anàlisi i la classificació d'aquests problemes, que es podria fixar un seguit de punts orientatius que guiessin futures actuacions en el camp de l'enjardinament, la il·luminació, la contaminació ambiental, la relació del monument amb el mobiliari urbà, la conservació i la restauració.

Un apartat específic en aquest punt és el que comprèn totes les actuacions que impliquin un canvi de lloc o de transformació del monument.

En aquest sentit el programa d'orientacions indicaria els camins previs d'actuació:

- a. Consultar l'inventari i analitzar el diagnòstic que es dona del monument en relació al sistema de valoració allí establert.*
- b. Iniciar un diàleg i consens entre les parts implicades:*
 - Autor (si s'escau)*
 - Productor*
 - Àmbits socials*
 - Àrea d'Urbanisme*
 - Regidoria de Cultura*

1.2. El programa de noves adquisicions es duria a terme a partir de les següents orientacions prèvies:

- a. Una tria de les zones on es vol actuar a partir d'una anàlisi de possibles implicacions amb esdeveniments culturals, històrics o socials puntuals, que poguessin coincidir amb l'agenda d'actuació.*
- b. La coordinació amb possibles plans urbanístics relacionats amb els nous emplaçaments.*
- c. Relació amb les Consideracions generals sobre el Patrimoni Històric i Cultural.*
- d. Altres implicacions.*

El següent pas a seguir seria la consulta del Mapa General de nous Emplaçaments i les seves classificacions.

A partir d'aquestes primeres aproximacions, s'iniciaria la definició de l'encàrrec.

1.3. La interrelació del Pla, amb el Pla General de les Arts Plàstiques i el Pla del Patrimoni Històric.

- a. Un dels nexes de relació més directa amb el Pla de les Arts Plàstiques, mitjançant l'espai industrial reutilitzat per a usos culturals i artístics La Nau. El treball dels diferents artistes que participin en el projecte de La Nau pot ser objecte d'implicació en els objectius del Pla d'escultures i monuments.*
- b. Pel que fa a la relació amb el Pla del Patrimoni arquitectònic, cal preveure els diferents diàlegs entre l'arquitectura, l'escultura i els seus entorns a l'hora de conformar i connotar un espai i un lloc.*

A.6. PLA D'ARXIU.

La realitat arxivística sabadellenca és determinada per l'existència de l'Arxiu Històric de Sabadell, organisme autònom de l'administració municipal, que assumeix les funcions i les competències relatives a l'aplegament, la conservació i l'explotació de la documentació històrica, majoritàriament però no exclusiva, de l'administració municipal i d'altres ens de caràcter privat i de particulars. Prenent com a punt de referència la definició d'arxiu establerta per l'ordenament jurídic postconstitucional, també hi ha a Sabadell un bon nombre de fons documentals que tenen la consideració d'arxius i d'arxius d'interès públic, malgrat la seva pertinença a persones físiques o jurídiques de dret privat, radicades a Sabadell i on exerceixen llurs activitats.

L'administració local només té competència directa, a més d'obligacions, sobre els seus fons documentals i arxius. La normativa reguladora reserva les competències en relació als arxius privats, en proporció extrema, a l'administració autonòmica. Així per dret, l'administració local només pot -i ho ha de fer per prescripció legal- incidir per gestionar els fons rebuts i generats en l'exercici de llurs funcions i activitats. Tanmateix, això no obsta perquè, amb les degudes cauteles i precaucions, l'ajuntament, a través de l'òrgan o els òrgans que detinguin les competències en matèria d'arxius, i per mitjà d'acords i convenis amb les entitats i les persones privades, intervingui, amb diferents gradacions i per motivacions distintes -en funció dels criteris establerts i els objectius que es persegueixin- en el sector arxivístic privat.